

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

СХВАЛЕНО:

Вченою радою Сумського НАУ

Протокол № 2 від 18.09.2020 р.

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом ректора Сумського НАУ

№ 367-к від 21.09.. 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію вивчення навчальних дисциплін

вільного вибору студентів

Суми-2020

1 Загальні положення

Положення визначає процедури реалізації здобувачами освітнього ступеня бакалавра, магістра та доктора філософії права на вибір навчальних дисциплін, передбаченого Законом України «Про вищу освіту».

- 1.1. Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості у європейському просторі вищої освіти (ESG, 2015) з урахуванням рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо гуманітарної складової освітнього процесу від 27.11.2019 р.
- 1.2. Вибіркові дисципліни є інструментом формування індивідуальної освітньої траєкторії студентів, їх обсяг повинен складати не менше 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (ОП) та навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти на певному рівні вищої освіти. Модель організації викладання дисциплін вільного вибору формується з метою забезпечення максимально широкого вибору студентам, розвитку їх загальних та фахових компетентностей.
- 1.3. Здобувачі певного рівня вищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти.
- 1.4. Вибір навчальних дисциплін студент здійснює в процесі формування свого індивідуального навчального плану у межах, передбачених відповідною ОП та робочим навчальним планом, з дотриманням послідовності їх вивчення відповідно до структурно логічної схеми підготовки за освітньою програмою. Після включення вибіркової дисципліни в індивідуальний навчальний план студента, вона є обов'язковою для вивчення таким студентом.

2. Планування вибірових дисциплін

- 2.1. Вибіркові дисципліни плануються стандартизованого розміру – 5 кредитів ЄКТС для усіх освітніх програм, що реалізуються на усіх трьох рівнях вищої освіти:
  - 2.1.1 на першому (бакалаврському) рівні з третього по восьмий семестр включно по 2 дисципліни що семестру (всього 12 дисциплін, 60 кредитів ЄКТС), а також на магістерському рівні для спеціальностей 211, 212 (ОП обсягом 360 кредитів ЄКТС) - з третього по дванадцятий семестри, всього 18 дисциплін, 90 кредитів ЄКТС);

- 2.1.2. на другому (магістерському) рівні – у другому та третьому семестрах (всього 5 дисциплін, 25 кредитів ЄКТС)
- 2.1.3. на третьому рівні (доктора філософії)– як правило у третьому – четвертому семестрах, 2 – 3 дисципліни залежно від розміру освітньої складової освітньо - наукової програми, що передбачений відповідним стандартом вищої освіти. Для іноземних громадян та осіб без громадянства, що навчаються на третьому рівні вищої освіти вибіркові дисципліни можуть плануватися на другий семестр навчання, якщо це передбачено робочим навчальним планом
- 2.2. У структурі вибіркових дисциплін передбачаються дисципліни, спрямовані на розвиток загальних компетентностей, та дисципліни, спрямовані на розвиток фахових компетентностей.
- 2.3. У навчальних планах за усіма ОП, які реалізуються на I рівні вищої освіти у Сумському НАУ, а також ОП спеціальностей 211, 212, обсягом 360 кредитів ЄКТС, передбачаються дисципліни, що спрямовані на розвиток загальних компетентностей (в тому числі дисципліни інших спеціальностей), які пропонуються усьому контингенту студентів (далі – загально університетські вибіркові дисципліни) з третього по шостий семестр включно по 1 дисципліні що семестру, всього 4 дисципліни загальним обсягом 20 кредитів ЄКТС.
- 2.5. Факультет(и) можуть збільшити кількість дисциплін, що спрямовані на розвиток загальних компетентностей (в тому числі дисципліни інших спеціальностей), для освітніх програм, що реалізуються на факультеті(ах) за рішенням Вченої ради факультету(ів).
- 2.6. У робочих навчальних планах для загально університетських вибіркових дисциплін за усіма спеціальностям / освітніми програмами передбачається однакова кількість контактних годин (як правило 30% від загального обсягу дисципліни), в тому числі з однаковим розподілом на лекційні та практичні / семінарські заняття). Для решти вибіркових дисциплін однакова кількість контактних годин (як правило 30% від загального обсягу дисципліни) є рекомендованою.

3 Загальноуніверситетські вибіркові дисципліни

- 3.1. Вимоги до дисциплін, які можуть бути включені (виключені) до (з) переліку загальноуніверситетських вибіркових дисциплін формуються відділом якості освіти, ліцензування та акредитації та затверджуються Радою із забезпечення якості вищої освіти.

- 3.2. Факультети до 1 січня щорічно подають відділу якості, ліцензування та акредитації пропозиції щодо загальноуніверситетських дисциплін, які будуть пропонуватися студентам для вибору у наступному навчальному році. Пропонована факультетом вибіркова дисципліна може бути включена до переліку загально університетських за умови відповідності встановленим вимогам.
- 3.3. Базуючись на поданих пропозиціях та результатах опитування студентів за вибірковими дисциплінами, які уже викладалися, відділ забезпечення якості освіти, ліцензування та акредитації формує перелік вибіркових дисциплін та виносить його на затвердження Ради із забезпечення якості вищої освіти Сумського НАУ.
- 3.4. Затверджений перелік загально університетських вибіркових дисциплін з анотаціями оприлюднюється на офіційному веб-сайті у розділі «Каталог вибіркових дисциплін».
- 3.5. З метою розвитку світоглядних та громадянських якостей студентів, їхніх морально-етичних цінностей, способів мислення відповідно до Концептуальних засад гуманітарної складової підготовки фахівців у Сумському НАУ формується перелік дисциплін гуманітарного змісту (з числа загально університетських вибіркових дисциплін), з якого студенти обирають 1 дисципліну. Блок вибіркових дисциплін гуманітарного змісту планується у третьому семестрі (для ОП I рівня вищої освіти та ОП за спеціальностями 211, 212 обсягом 360 кредитів ЄКТС).
- 3.6. Для ОП II рівня вищої освіти (магістерського) включення дисциплін гуманітарного змісту до переліку вибіркових є рекомендованим у третьому семестрі.
- 3.7. З метою забезпечення неперервної підготовки з іноземної мови студентів, що навчаються на I рівні вищої освіти, та створення можливостей для реалізації права на академічну мобільність, успішного продовження навчання на II рівні вищої освіти до переліку загально університетських вибіркових дисциплін включається дисципліна «Іноземної мови», яка пропонується з третього по шостий семестр включно.
- 3.8. Для студентів, які обрали «Іноземну мову», кафедра, що забезпечує викладання дисципліни, проводить тестування для визначення початкового рівня володіння іноземною мовою. Групи вивчення іноземної мови формуються з урахуванням початкового рівня студентів.
- 3.9. З метою розвитку компетентностей з англійської мови, вибіркові дисципліни, можуть пропонуватися англійською мовою, в анотації такої дисципліни обов'язково має бути зазначено вхідні вимоги до рівня володіння англійською студентами, які бажають обрати дисципліну.

- 3.10. Робочі програми усіх загально університетських вибіркових дисциплін затверджуються Радою із забезпечення якості вищої освіти.
- 3.11. У розкладі занять для загально університетських вибіркових дисциплін передбачається окремий день для усіх факультетів та спеціальностей.

4 Організація процедури вибору дисциплін студентами, що навчаються на I рівні вищої освіти

- 4.1. Організацію вибору студентами здійснюють:
- 4.1.1. загальноуніверситетських дисциплін – відділ якості освіти, ліцензування та акредитації у частині формування та щорічного оновлення переліку цих дисциплін, формування пропозиції щодо груп (потоків), що вивчають дисципліну та навчальний відділ у частині затвердження складу груп (потоків) та формування розкладу;
  - 4.1.2. дисциплін, що є спільними для декількох факультетів (далі спільні вибіркові дисципліни) – спільно деканати відповідних факультетів.
  - 4.1.3. дисципліни, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) – деканати факультетів, де реалізується ОП.
  - 4.1.4. Інформація про вибіркові дисципліни (силабуси) наводиться на офіційному сайті університету. Інформування студентів про необхідність вибору ним вибіркових дисциплін здійснюють: деканати факультетів, органи студентського самоврядування відповідних факультетів, куратори академічних груп. Студентам надається інформація щодо порядку, термінів, процедури запису та особливостей формування груп для вивчення вибіркових дисциплін.
- 4.2. Вибір дисциплін студенти здійснюють у період з 1 лютого по 1 березня поточного навчального року на наступний навчальний рік.
- 4.3. Етапи вибору загальноуніверситетських дисциплін:
- 4.3.1. **1 ЕТАП** – з 1 по 10 лютого. На основі затвердженого Радою з якості вищої освіти Сумського НАУ переліку загально університетських вибіркових дисциплін, інформація за якими наведена на офіційному веб-сайті у розділі «Каталог вибіркових дисциплін», відділ якості освіти, ліцензування та акредитації організує процес вибору дисциплін. Група вважається сформованою, якщо дисципліну обрало не менше 25 студентів (для іноземної мови – не менше 15 осіб).
  - 4.3.3. **2 ЕТАП** – з 11 по 15 лютого. Якщо група не сформована (дисципліну обрало менш, ніж 25 осіб (15 осіб - для іноземної мови), студентам, за вибором яких група не сформувалась, пропонується переглянути вибір відповідно до інформації щодо сформованих груп.

Якщо студент не змінює вибір у визначений термін, він може бути включений до однієї зі сформованих груп, про що йому надсилається повідомлення.

- 4.3.4. **3 ЕТАП** – з 16 лютого по 1 березня. Відділ якості освіти, ліцензування та акредитації формує пропозиції щодо груп (потоків) за дисциплінами, які обрали студенти, надає інформацію деканатам факультетів, які отримують письмову заяву від студента щодо вибраної ним дисципліни та формують індивідуальні навчальні плани студентів.
- 4.3.5. У разі якщо студент у термін, визначений п. 4.3.4. цього Положення, не може надати заяву щодо вибору дисципліни поважної причини, він має повідомити про це співробітникам деканату та за погодженням надати заяву протягом першого тижня після того, як він приступить до занять. До поважних причин відносяться хвороба студента, його навчання чи стажування в освітніх і наукових установах іноземних держав, призов на військову службу тощо.
- 4.3.6. Якщо студент не надав заяву, не повідомив деканат про причини, він може бути включений в одну із сформованих груп для вивчення вибіркової дисципліни за розпорядженням декана. Кінцевий термін формування груп для вивчення вибіркової дисципліни на наступний навчальний рік – 1 травня поточного навчального року.
- 4.4. Анотації за дисциплінами, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) чи спільними вибіровими дисциплінами розміщуються на сайті факультету(ів).
- 4.5. Вибір дисциплін, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) чи спільних вибіркової дисциплін, підтверджується заявою, яку студент надає у деканат.
- 4.6. Процедура вибору фахових дисциплін, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) визначають факультети, що закріплюється рішенням Вченої ради відповідного факультету.

5 Організація процедури вибору дисциплін студентами, що навчаються на II рівні вищої освіти (магістерському)

- 5.1. Організацію вибору студентами здійснюють:
- 5.1.1. дисциплін, що є спільними для декількох факультетів – спільно деканати відповідних факультетів та/або та відділ аспірантури і докторантури (для дисциплін, що пропонуються здобувачам третього рівня вищої освіти);

- 5.1.2. дисциплін, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) – деканати факультетів, де реалізується ОП.
- 5.1.3. Інформування студентів про необхідність вибору ними вибіркового дисциплін здійснюють: деканати факультетів, органи студентського самоврядування відповідних факультетів, відділ аспірантури і докторантури (для дисциплін, що пропонуються здобувачам третього рівня вищої освіти). Студентам надається інформація щодо порядку, термінів, процедури запису та особливостей формування груп для вивчення вибіркового дисциплін.
- 5.2. Вибір дисциплін студенти здійснюють у період з 15 вересня по 1 жовтня поточного навчального року на другий та третій семестр навчання.
- 5.3. Інформація про вибірково дисципліни (силабуси), що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми), чи спільними вибірково дисциплінами розміщаються на сайті факультету(ів).
- 5.4. Вибір дисциплін, що пропонуються студентам окремої спеціальності (освітньої програми) чи спільних вибіркового дисциплін, підтверджується заявою, яку студент надає у деканат.
- 5.5. У разі якщо студент у термін, визначений п. 5.2. цього Положення, не може надати заяву щодо вибору дисципліни з поважної причини, він має повідомити про це співробітникам деканату та за погодженням надати заяву протягом першого тижня після того, як він приступить до занять. До поважних причин відносяться хвороба студента, його навчання чи стажування в освітніх і наукових установах іноземних держав, призов на військову службу тощо.
- 5.6. Для забезпечення студентам, які навчаються на II рівні вищої освіти, можливості широкого вибору дисциплін відповідно до Концептуальних засад гуманітарної складової підготовки фахівців у Сумському НАУ у третьому семестрі, рекомендовано формувати широкий перелік вибіркового дисциплін, що спрямовані на розвиток загальних компетентностей, в тому числі дисципліни інших спеціальностей, гуманітарних дисциплін.

6 Організація процедури вибору дисциплін студентами, що навчаються на III рівні вищої освіти (доктор філософії)

- 6.1. Організацію вибору аспірантами здійснює відділ аспірантури і докторантури.
- 6.2. Інформування аспірантів про необхідність вибору ними вибіркового дисциплін здійснює відділ аспірантури і докторантури. Аспірантам

надається інформація щодо порядку, термінів, процедури запису та особливостей формування груп для вивчення вибірових дисциплін.

6.3. Анотації вибірових дисциплін, що пропонуються здобувачам, що навчаються на III рівні вищої освіти розміщуються на веб-сторінці відділу аспірантури та докторантури

6.4. Вибір дисциплін студенти здійснюють:

6.4.1. у період з 1 лютого по 1 березня поточного навчального року на наступний навчальний рік, якщо навчальним планом вибірові дисципліни передбачені з третього семестру;

6.4.2. у період з 15 вересня по 1 жовтня якщо навчальним планом вибірові дисципліни передбачені з другого семестру;

6.5. Вибір аспірантом дисципліни, підтверджується заявою, яку він надає у відділ аспірантури та докторантури.

6.6. Рішення щодо комплектності груп приймає науково-координаційна рада терміном на 5 років. За потреби рішення може переглядатися відповідно до зміни у контингенті, умовах реалізації освітніх програм на III рівні вищої освіти.